

Ocak 2020, Ürün No: BÜ-03

Dünya Buğday Verileri (bin ton)

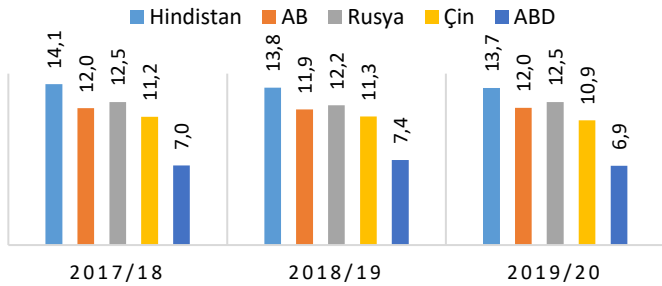
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 ¹	2019/20 ²	Değişim (%) ³
Alan (bin ha)	224.013	222.428	218.614	215.479	217.194	0,8
Verim (ton/ha)	3,30	3,40	3,40	3,40	3,52	3,5
Üretim	738.144	756.276	762.884	731.448	764.391	4,5
Tüketim	712.891	734.562	740.086	733.300	751.499	2,5
Yılsonu Stokları	244.853	262.696	283.057	278.057	288.077	3,6
İthalat	169.411	179.623	180.028	169.909	178.194	4,9
İhracat	172.575	183.494	182.465	173.057	181.066	4,6
İhracat fiyatı (\$/ton) ⁴	215	194	228	234	218	-6,8

Kaynak: USDA (13.01.2020), ^{1/} Tahmin, ^{2/} Projeksiyon, ^{3/} Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir. ^{4/} FAO HRW (Hard Red Winter) ortalama ihracat fiyatlarıdır.

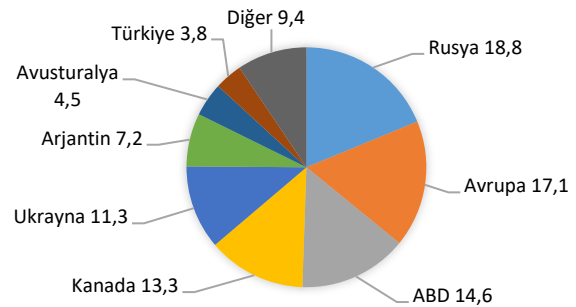
USDA'nın 2019/20 üretim sezonu Ocak ayı projeksiyonlarına göre 2,7 milyar ton olan dünya toplam tahıl üretiminin %29'unu buğday üretimi oluştururken 428 milyon ton olan dünya toplam tahıl ihracatının %42'sini buğday ihracatı oluşturmaktadır. 2019/20 itibariyle dünya buğday ekim alanının yaklaşık %56'sını Hindistan, AB, Rusya, Çin ve ABD oluşturmaktadır. 2018/19 üretim sezonunda 215 milyon ha olan dünya buğday ekim alanının 2019/20 üretim sezonunda %0,8 artarak 217

milyon hektara yükseleceği öngörülmektedir. Bir önceki sezona göre dünya buğday ekim alanında ve buğday verimindeki artış öngörüsüne bağlı olarak 2018/19 üretim sezonunda 731 milyon ton olan dünya buğday üretiminin 2019/20 üretim sezonunda %4,5 artarak 764 milyon ton olacağı öngörülmektedir. Dünya buğday üretimindeki artış öngörüsüyle paralel olarak 2019/20 üretim sezonunda dünya buğday bitiş stoklarının önceki yıla göre %3,6 artarak 288 milyon tona yükseleceği öngörülmektedir.

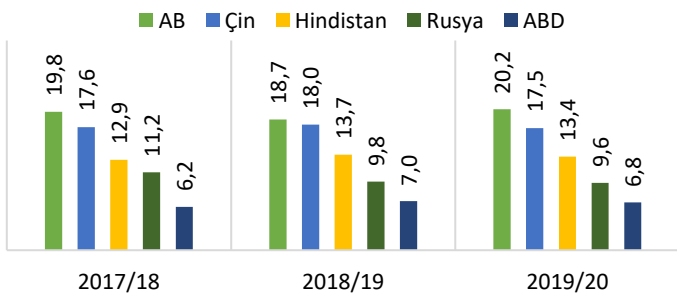
Buğday ekim alanında önemli ülkeler (%)

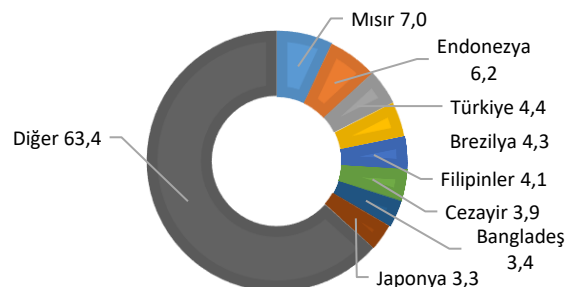
Ülkelere göre dünya buğday ihracatı (2019/20, %)

Buğday üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya buğday ithalatı (2019/20, %)

Dünya buğday ihracatında önemli üretici ülkeler olan AB, Rusya, Kanada ve ABD ilk sıralarda yer alırken Arjantin, Ukrayna ve Avusturalya'da önemli buğday ihracatı yapan ülkeler arasındadır. Türkiye ise USDA'nın verilerine göre, 2019/20 üretim sezonunda 6,8 milyon tonluk buğday ihracatı ile dünya sıralamasında 8. sırada yer almaktadır. 2019/20 üretim sezonunda dünya buğday ihracatının temel ihracatçı ülkelerdeki yükselişe bağlı olarak %4,6 artarak

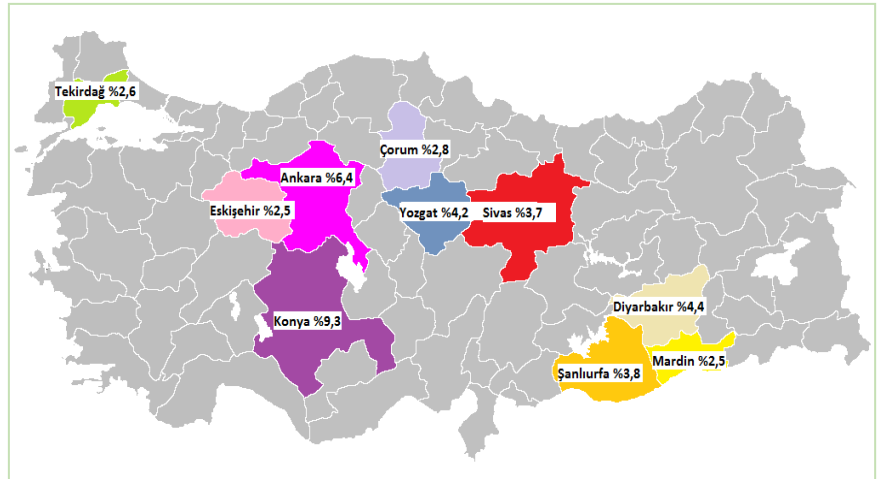
181 milyon ton olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2018/19 üretim sezonunda 169 milyon ton olan dünya buğday ithalatının ise 2019/20 üretim sezonunda %4,9 artarak 178 milyon tona yükseleceği öngörülmektedir. Dünya buğday ihraç fiyatları (HRW) bir önceki yılda meydana gelen üretim azlığına bağlı olarak oldukça yükselmiş iken 2019/20 üretim sezonunda bir önceki sezona göre %6,8 azalarak 218 \$/ton'a gerilemiştir.

Türkiye Buğday Verileri (bin ton)

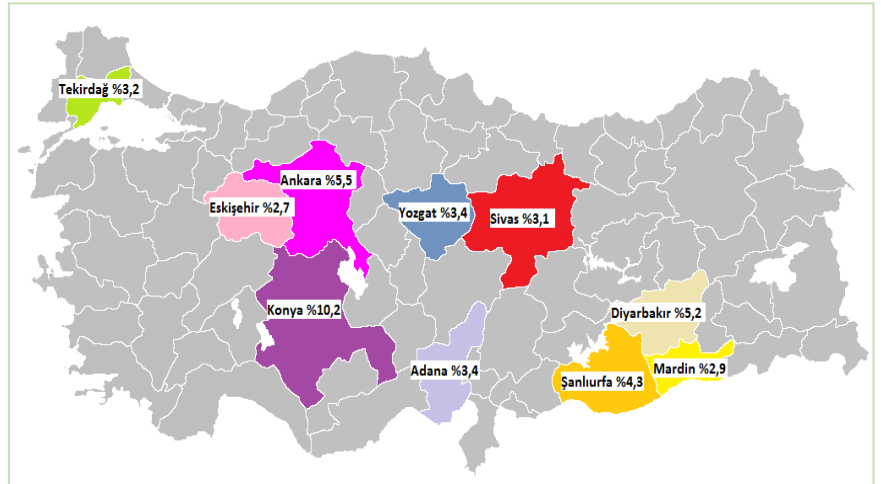
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim ¹ (%)
Alan (1000 da)	79.192	78.669	76.719	76.688	72.993	-4,8
Verim (kg/da)	240	281	266	274	271	-1,1
Üretim	19.000	22.600	20.600	21.500	20.000	-7,0
Tüketim	20.122	18.795	18.756	18.186	-	-3,0
Yılsonu Stokları ²	-85	4.519	2.353	1.414	-	-39,9
İthalat	4.586	4.109	5.780	4.185	-	-27,6
İhracat	4.358	5.918	7.464	7.490	-	0,3

Kaynak: TÜİK (09.01.2020), ¹/ Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir, ²/TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamasıdır.

Buğday ekim alanları; Türkiye buğday ekim alanı 2019/20 üretim sezonu itibarıyla dünya buğday ekim alanının %3,3'ünü oluşturmaktadır (1). Bu alan aynı zamanda Türkiye'de toplam işlenen tarım alanının %35'ini teşkil etmektedir. 2018/19 üretim sezonu itibarıyla Türkiye buğday ekim alanı 72,9 milyon da olup bu alanın %42'sini oluşturan ilk 10 il sırasıyla; Konya, Ankara, Diyarbakır, Yozgat, Urfa, Sivas, Çorum, Tekirdağ, Mardin ve Eskişehir'dir.

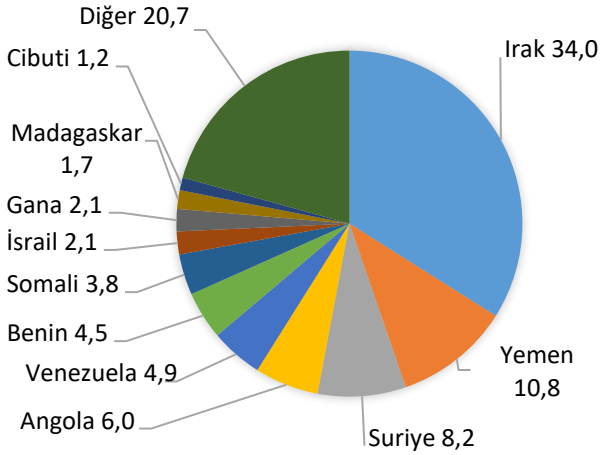

Buğday üretimi; 2018/19 üretim sezonunda bir önceki sezona göre ekim alanında %4,8, verimde ise %1,1'lik azalış yaşanmıştır. Buna bağlı olarak buğday üretimi 2018/19 üretim sezonunda %7 azalarak 20 milyon ton gerçekleşmiştir. İklim koşullarının 2018/19 üretim sezonuna göre daha elverişsiz geçmesi ve verimde yaşanan düşüş ile birlikte 2019/20 üretim sezonunda buğday üretimi 19 milyon tona gerilemiştir.

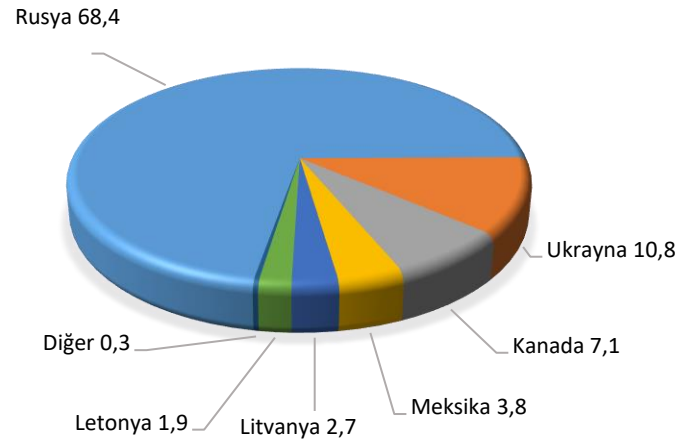

Türkiye'de Buğday Destekleme Politikaları: 2019 yılı tarımsal destekleme ödemeleri kapsamında buğdaya 19 TL/da mazot, 8 TL/da gübre desteği, 10 Krş/kg fark ödemesi desteği, 8,5 TL/da sertifikalı tohum desteği ve 0,10 TL/kg sertifikalı tohum üretim desteği verilmektedir. Ayrıca 2016 yılında kaldırılan toprak analizi desteğinin 50 da ve üzeri araziler için 2017 yılından itibaren 40TL olarak yeniden ödenmesi kararlaştırılmıştır.

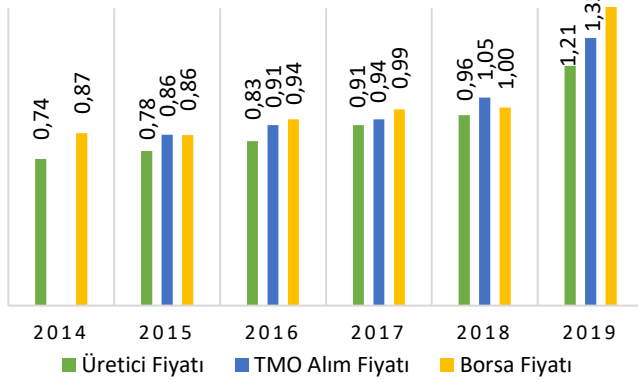
Türkiye'nin buğday ihracatı yaptığı ülkeler (2019, %)

Türkiye'nin buğday ithalatı yaptığı ülkeler (2019, %)

TL/kg

2018 Aralık ayında 1,04 TL/kg olan buğday üretici fiyatının 2019 Aralık ayında %26,2 artarak 1,31 TL/kg'a yükseldiği görülmektedir.

Buğday TMO alım fiyatı (AKS Buğday) 2018 yılında 1,05 TL/kg iken 2019 yılında %28,6 artarak 1,35 TL/kg'a yükselmiştir.

Buğday ortalama borsa fiyatları incelendiğinde 2018 yılı Aralık ayında 1,19 TL/kg olan ortalama borsa fiyatı 2019 yılında %29,4 artarak 1,54 TL/kg'a yükselmiştir.

Yıllar itibariyle buğdaya verilen desteklere bakıldığında 2018 yılına kadar çok fazla bir değişim olmadığı görülmektedir. Ancak 2019 yılında mazot desteği 15 TL/da'dan 19 TL/da'a, gübre desteği 4 TL/da'dan 8 TL/da'a ve fark ödemesi desteği 5 Kr/kg'dan 10 Kr/kg'a yükseltilmiştir. 2014 yılında buğdayın bir kilogramına verilen toplam destek miktarı 0,12 TL iken 2019 yılında 0,23 TL'ye yükselmiştir. 2016 yılına kadar ayrı kalemlerde verilen gübre ve mazot destekleri 2016 yılında tek bir kalemden ve bir önceki yıl ile aynı miktarda verilmiştir. 2017 yılından itibaren ise gübre ve mazot desteklemeleri yine önceki yıllar olduğu gibi ayrı kalemlerde verilmeye devam etmektedir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Fark Ödemesi	Toprak Analizi	Sertifikalı Tohum	Gübre	Mazot	Toplam
2014	0,05	0,010	0,03	0,03	0,02	0,12
2015	0,05	0,009	0,03	0,02	0,02	0,14
2016	0,05	-	0,03	0,04		0,13
2017	0,05	0,003	0,03	0,01	0,05	0,15
2018	0,05	0,003	0,03	0,01	0,06	0,15
2019	0,10	0,003	0,03	0,03	0,07	0,23

Kaynak: TEPGE, TOB Verileri *2019 yılı destek hesaplamalarında 2018 yılı buğday verimi kullanılmıştır.

	2015	2016	2017	2018	2019
Buğday Fiyatı (TL/kg)	0,78	0,83	0,91	0,96	1,21
Buğday Fiyatı + Destek (TL/kg)	0,92	0,96	1,03	1,11	1,36
Gübre Fiyatı (TL/kg) ¹	1,82	1,47	1,54	2,38	2,80
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	3,85	4,69	5,78	6,43
Tohumluk Fiyatı (TL/kg)	1,42	1,50	1,68	1,69	1,90
1 kg buğday ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Buğday/Gübre	0,43	0,56	0,59	0,40	0,43
Buğday + Destek/Gübre	0,50	0,65	0,67	0,46	0,49
Buğday/Mazot	0,20	0,22	0,19	0,17	0,19
Buğday + Destek/Mazot	0,24	0,25	0,22	0,19	0,21
Buğday/Tohum	0,55	0,55	0,54	0,57	0,64
Buğday + Destek/Tohum	0,64	0,64	0,62	0,65	0,72

Kaynak: TEPGE, BÜGEM, TÜİK

¹/ Gübre fiyatlarında DAP gübresi fiyatı dikkate alınmıştır.

Buğday Girdi Pariteleri

2015 yılında 1 kg buğday ile alınabilecek gübre miktarı 0,43 kg iken 2019 yılında bu miktar yine 0,43 kg'dır.

2015 yılında 1kg buğday ile alınabilecek mazot miktarı 0,20 lt olup 2019 yılında da 1 kg buğday ile 0,19 lt mazot alınabilmektedir.

2015 yılında 1 kg buğday ile alınabilecek tohum miktarı 0,55 kg olup 2019 yılında da 1 kg buğday ile 0,64 kg tohum alınabilmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Buğday gerek dünyadaki diğer ülkelerde gerekse Türkiye'de insan beslenmesindeki en temel besinlerin (unlu mamuller, makarna, irmik, bisküvi, bulgur) hammaddesi olması itibarıyla diğer tarımsal ürünlere göre daha fazla önem arz etmektedir. Türkiye'de toplam tarım alanı içerisinde %28'lik payı tahıllar oluştururken toplam tahıl alanı içerisinde %63'lük payı buğday oluşturmaktadır.

2019 USDA verilerine göre dünya buğday ihracatında 8. sırada yer alan Türkiye'de buğday kendi kendine yeterlilik derecesi yıllar itibarıyla %95-100 arasında seyretmektedir. Ancak bazı yıllar iklim koşullarının elverişli olmamasından dolayı buğdaya olan talep karşılanamamakta ve ithalat yapılmaktadır.

Yıllar itibarıyla buğday ithalatındaki artışın temel sebebi iç tüketimi karşılamak değil buğdaya dayalı mamul madde ihracatının giderek artmasıdır. Türkiye'de diğer ürünlerle birlikte buğdaya da verilen desteklerin yanında hububat ve hububat içerisinde en önemli yer tutan buğday piyasalarını düzenlemek amacıyla TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi) çeşitli politikalar yürütmektedir. ÇKS'ye kayıtlı olan üreticiler kayıtlı olan ürünlerinin tamamını TMO'ya satabilmekte ya da emanete bırakabilmektedir.

Lisanslı depolardaki ürünlere yerinde alım garantisi veren TMO, altyapısı uygun olan borsalardan da alım yapabilmektedir. 2019 yılı için AKS (Anadolu Kırmızı Sert) ekmeklik buğday TMO alım fiyatı 1.350 TL/ton olup makarnalık buğday alım fiyatı 1.450 TL/ton olarak belirlenmiştir.

Türkiye'deki buğday üretiminin verimdeki artışa bağlı olarak artması önemli bir gelişmedir. Verim artışında ise en temel etken sertifikalı tohum kullanımının giderek yaygınlaşmasıdır. Son yıllardaki tohum üretim miktarlarına bakıldığında 2016 yılında 485 bin ton olan sertifikalı tohum üretimi 2017 yılında %4,7 artarak 508 bin tona yükseldiği, 2018 yılında ise %18,9 azalarak 427 bin tona gerilediği görülmektedir (2).

Kaynaklar

1/ USDA, 2020. <https://www.usda.gov/oce/commodity/wasde/>

2/ BÜGEM, 2020. www.tarim.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenuVeriler/BUGEM.pdf

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Dr. Kübra POLAT, kubra.tasdemir@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833/1121